

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК
ОПШТИНСКА УПРАВА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ПОЉОПРИВРЕДУ

АНАЛИЗА ПРЕХРАМБЕНОГ СЕКТОРА У НОВОМ ГРАДУ

Нови Град, јун 2020. године

УВОД

Сектор прехранбене индустрије, посједује велике потенцијале, солидне људске и природне ресурсе и дугу традицију. Прехранбена индустрија на подручју Крајине се још осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог вијека убрајала у развијене гране и као таква успијевала је да прати свјетске трендове. Овај сектор и даље има потенцијал за значајно повећање продаје, извоза и запослености.

Сектор прехранбене индустрије прилично добро послује иако је мањим дијелом оријентисан на извоз, а већим дијелом на домаће тржиште. Међутим, овдје је присутан један значајан проблем а који се огледа у томе да становништво Босне и Херцеговине има ниску куповну моћ што у великој мјери утиче на величину и карактеристике домаће потражње за свим врстама робе, па тако и за прехранбеним производима. Производи који се највише траже на овим просторима су у нижем сегменту, и што се тиче цијене и што се тиче квалитета. Због тога су могућности на домаћем и регионалном тржишту веома ограничене, а извозни потенцијал је доста различит за поједине врсте прехранбених производа.

Због неиспуњавања захтјева Европске Уније од стране БиХ из области: правне регулативе, уређења тржишта и државне подршке, извоз одређених производа није могућ. Међутим, неки производи се веома успјешно и све више извозе на велика тржишта земаља Европске уније, првенствено у Словенију.

Привредна друштва из области прехранбене индустрије, осим чланства у привредој комори, ријетко су чланови неких других пословних удружења.

Неки од недостатака који оптерећују рад предузећа у односу на државну администрацију на свим нивоима су:

- ниска продуктивност и низак квалитет оутпута,
- низак ниво знања (непостојање адекватне савјетодавне службе, односно капацитета за трансфер технологија),
- застарјела механизација, итд.

Из области производње хране значајан је број институција које директно могу помоћи предузећима из области прехранбене индустрије. Поред Агенције за сигурност хране БиХ и Канцеларије за ветеринарство БиХ, као и надлежних ветеринарских служби у РС и Федерацији БиХ, постоје институције које имају значајне капацитете за подршку прехранбеној индустрији, али се ти капацитети за сада недовољно користе. Гранска удружења при привредним коморама и удружења произвођача су важан инструмент у заступању интереса предузећа у односима са органима извршне власти.

Основне предности ове индустријске гране су:

- потенцијали за одличну сировинску базу јер добар дио територије покрива плодно пољопривредно земљиште, а у његовом развоју погодују и добри климатски услови и добри производни капацитети у прехранбеној индустрији;
- природни ресурси (структура земљишта, водотокови, климатски услови, биолошки диверзитет, итд);
- људски ресурси (запослени у примарној пољопривредној производњи, подршци производње, запослени у едукацији везаној за пољопривреду, као и стручњаци за трансфер знања и технологија);

Прехранбена индустрија требала би да у циљу развоја иде и правцу:

- јачања њихове производне и економске ефикасности, као и измјена производне структуре у складу са домаћим и иностраним тржиштем;

- примјене свјетских стандарда и технологија и производње висококвалитетних и конкурентних производа;
- производње здравствено сигурне хране и стварања брендова заснованих на традиционалној производњи и географском поријеклу производа;
- већим и оперативнијим финансијским средствима за новооснована предузећа за набавку и развој неопходне технологије за производњу и развој високо квалитетних и конкурентних производа.

ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Табела бр. 1: Финансијски показатељи пословања у области производње прехранбених производа

Година	Број предузећа	Укупан приход	Број радника
2017	5	19.143.078,00 КМ	56
Учешће у прерађивачкој инд.	10%	47,20%	9,24%
Учешће у укупном пословању	3,31%	9,77%	3,36
2018	5	22.342.023,00 КМ	78
Учешће у прерађивачкој инд.	10,20%	48,26%	11,92%
Учешће у укупном пословању	3,31%	10,09%	4,50%
2019	4	18.690.673,00 КМ	72
Учешће у прерађивачкој инд.	8,69%	41,97%	10,20%
Учешће у укупном пословању	2,77%	7,59%	4,09%

Извор: АПИФ

Према подацима Агенције за посредничке, информатичке и финансијске послове (АПИФ) у 2019. години је било 4 привредна друштва са 72 радника и укупним приходом од 18.690.673,00 КМ. По броју запослених, учешће овог сектора у укупном броју запослених у привредним друштвима износио је 4,09 %. По оствареном приходу, учешће овог сектора у укупном пословању износило је 7,59 %.

Посматрајући по годинама, прехранбени сектор у 2018. години биљежи раст прихода за 16,71% у односу на 2017. годину, исто тако биљежи повећање броја радника за 39,28%. У 2019. години прехранбени сектор биљежи смањење прихода за 16,34% у односу на 2018. годину, као и смањење броја радника за 7,69%.

Табела бр. 2.: Преглед оствареног прихода привредних друштава из области производње прехранбених производа

Р. бр.	Назив привр. субјекта	Област дјелатности	Укупан приход 2017. г. (у КМ)	Укупан приход 2018. г. (у КМ)	Укупан приход 2019. г. (у КМ)
1.	ДОО „Dašić Produkt“	Производња прехранбених производа	34.269,00	43.168,00	21.730,00

2.	„COMP-ASTOR“ Ракани д.о.о.	Производња прехранбених производа	18.950.360,00	22.175.506,00	18.552.320,00
3.	„VINO PRODUKT“ д.о.о. Нови Град	Производња пића	154.469,00	118.626,00	116.623,00
4.	„ČUGALJ-VOĆE TRANZIT“ д.о.о. Нови Град	Производња прехранбених производа	0,00	0,00	0,00
5.	Пољопривредна задруга"PODGRMEČ"	Производња прехранбених производа	3.980,00	4.723,00	0,00
УКУПНО ПРЕХРАМБЕНИ СЕКТОР			19.143.078,00	22.342.023,00	18.690.673,00
УКУПНО ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА			40.549.531	46.285.595	44.525.906,00
УКУПНО			195.862.131	221.237.166,00	245.993.506,00

Извор: АПИФ

У дјелатности производње прехранбених производа најзначајнија привредна друштва су „COMP-ASTOR“ д.о.о., „VINO PRODUKT“ д.о.о. и ДОО „Dašić Produkt“.

Табела бр. 3. Преглед броја запослених привредних друштава из области производње прехранбених производа

Р. Бр.	Назив привр. Субјекта	Област дјелатности	Просјечан број запослених 2017. г.	Просјечан број запослених 2018. г.	Просјечан број запослених 2019. г.
1.	ДОО „Dašić Produkt“	Производња прехранбених производа	1	1	1
2.	„COMP-ASTOR“ Ракани д.о.о.	Производња прехранбених производа	51	74	68
3.	„VINO PRODUKT“ д.о.о. Нови Град	Производња пића	3	2	2
4.	„ČUGALJ-VOĆE TRANZIT“ д.о.о. Нови Град	Производња прехранбених производа	1	1	1
5.	Пољопривредна задруга"PODGRMEČ"	Производња прехранбених производа	0	0	0
УКУПНО ПРЕХРАМБЕНИ СЕКТОР			56	78	72
УКУПНО ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА			567	654	705
УКУПНО			1.526	1.732	1.757

Извор: АПИФ

ПОСЛОВАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИКА ИЗ ОБЛАСТИ ПРЕХРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ

Према подацима из Регистра предузетника Одјељења за привреду и пољопривреду, на подручју општине Нови Град на дан 31.12.2019. године било је регистровано укупно 11 радњи које се баве производњом прехранбених производа.

Табела бр.4: Преглед броја самосталних предузетника по годинама

ПОДРУЧЈЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	2017. г.	2018. г.	2019. г.
Предузетници - пекаре	11	10	8
Предузетници - производња производа од брашна	3	3	3
Предузетници - млин	1	0	0
Предузетници – производња сокова	0	0	0
ПРЕДУЗЕТНИЦИ- УКУПНО	15	13	11

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Табела бр. 5: Преглед самосталних предузетника из области производње прехранбених производа

Р.бр.	НАЗИВ ПРЕДУЗЕТНИКА	НАЗИВ ПРЕТЕЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ
1.	Занатско-производна и трговинска радња "АЛЕКСАНДРИЈА" Александар Колунџија с.п. Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача.
2.	"NOVLJANKA" Паралангај Аслан с.п., ИЈ	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
3.	"SAVANELI" Савановић (Миле) Слободан с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
4.	Пекара, "STELLA", Жарко Ерцег, с.п., Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
5.	"GOGO" Вранешевић (Радослав) Горан с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
6.	"SAVANELI" Савановић (Миле) Слободан с.п. ИПП "SAVANELI - 3" Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
7.	Занатска радња "NOVI KLAS" Амил Ћорић с.п. Нови Град	Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна
8.	"VECO" Ђурашиновић (Милош) Милан с.п.	Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна
9.	"МАЈА" Радишић (Љубан) Јован с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
10.	„NIKA“ Додиг (Перо) Александар с.п.	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама
11.	"NOVLJANKA" Паралангај Аслан с.п.	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА

Према подацима Вањскотрговинске коморе БиХ, учешће укупног увоза прехранбених производа и пића у односу на укупан увоз општине у 2019. години износио је 11,02%. Учешће укупног извоза прехранбених производа и пића у односу на укупно остварени извоз у 2019. години износио је 0,15%.

Табела бр. 6: Преглед спољнотрговинске размјене прехранбених производа, пића, дувана и др. пр. замјене дувана

СЕКТОРИ	Извоз	Извоз	Извоз	Увоз	Увоз	Увоз
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Живе животиње; производи животињског порјекла	-	-	-	138.437	150.201	117.125
Биљни производи	-	-	-	2.260.483	1.717.205	1.150.521
Масноће и уља животињског и биљн. порјекла и пр. њиховог разлагања; прерађене јестиве масноће; воскови живот. и биљног порјекла	-	-	-	3.227.505	2.005.901	478.342
Производи прехранбене индустрије; пића, алкохол и сирће; дукан и пр. замјене дувана	93.646	33.797	59.899	6.689.731	7.709.205	6.962.296
УКУПНО	93.646	33.797	59.899	12.316.156	11.582.512	8.708.284
УКУПНО остварена спољнотрговинска размјена	23.390.269	36.878.347	38.106.222	62.178.877	81.447.091	78.972.487
Учешће %	0,40%	0,09%	0,15%	19,80%	14,22%	11,02%

Извор: Спољнотрговинска комора БиХ

Посматрајући по годинама, прехранбени сектор у 2018. години биљежи пад извоза за 63,90% у односу на 2017. годину, као и пад увоза за 5,95%. У 2019. години прехранбени сектор биљежи, пораст извоза за 77,23% у односу на 2018. годину и пад увоза за 24,81%.

Најзначајнији извозни производи у 2019. години су: производи прехранбене индустрије, пића; алокохол и сирће; дукан и пр. замјене дувана. Најзначајнији партнер у извозу 2019. године је Хрватска.

Најзначајнији увозни производи у 2019. години били су: производи прехранбене индустрије; пића, алкохол и сирће; дукан и пр. замјене дувана (6.962.296 КМ), биљни производи (1.150.521 КМ) и др. Најзначајније земље партнери у увозу 2019. године су: Србија, Словенија и Хрватска.

ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНОСТИ И НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Према подацима Пореске управе РС за 2019. годину, привредни субјекти (привредна друштва и предузетници) са подручја општине Нови Град из области прехранбеног сектора имају 129 запослених радника, односно учествују са 3,32% у укупном броју запослених.

Посматрајући по годинама, прехранбени сектор у 2018. години биљежи пораст броја запослених радника за 41,11% у односу на 2017. годину. Такође и у 2019. години, прехранбена индустрија биљежи пораст броја запослених радника и то за 1,57%, у односу на 2018. годину.

Табела бр. 7: Преглед броја обавезника и запослених у сектору прерађивачке индустрије – производња прехранбених производа

	ДЈЕЛАТНОСТ	Број запослених 2017	Број запослених 2018	Број запослених 2019
	УКУПНО ЗАПОСЛЕНИХ	3.906	4.080	3.875
С	ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	743	877	829
	Прехрамбена индустрија	90	127	129

Извор: Пореска управа РС

Према подацима Завода за запошљавање Републике Српске од 31.12.2019. године, на евиденцији је било укупно 28 активно незапослених лица прехранбено-пољопривредне струке. На евиденцији активно незапослених је 18 лица прехранбено-пољопривредне струке са КВ и ССС и 10 лица са високом стручном спремом.

Током 2019. године, са евиденције ЗЗРС - Биро Нови Град брисано је 30 активно незапослених лица ове струке ради запослења.

Табела бр. 8: Преглед броја активно незапослених прехранбене струке и укупно запослених у 2019. години

ЗАНИМАЊЕ	СТАЊЕ АКТИВНЕ ПОНУДЕ НА ДАН 31.12.2019. Г.	ЗАПОСЛЕНО У 2019. Г.
Прехрамбена, пољ. - НСС	-	-
Прехрамбена, пољ.- КВ	1	2
Прехрамбена, пољ. – ССС	17	19
Прехрамбена, пољ. – ВКВ	-	-
Прехрамбена, пољ.– ВШС	-	-
Прехрамбена, пољ.– ВСС	10	9
ПРЕХРАМБЕНА УКУПНО	28	30
УКУПНО НЕЗАПОСЛЕНИХ	808	822

Извор: ЗЗРС

На основу претходно наведених података закључујемо да је понуда радне снага из области прехранбено-пољопривредне струке на задовољавајућем нивоу, међутим да би наши произвођачи успјешно могли конкурисати на иностраном тржишту потребно је увести више праксе у редовно школовање јер радна снага која је обучена при раду доприноси већој продуктивности.

ПРОФИЛ ДОО „COMP-ASTOR“ НОВИ ГРАД

Привредно друштво ДОО „COMP-ASTOR“ Нови Град основано је 1996. године а бавило се продајом грађевинског материјала на велико и мало и то веома успјешно, али и трговином пољопривредним производима, претежно житарицама. Наредних година, предузеће покреће властиту производњу сточне хране у Раканима, гдје је и сједиште предузећа. Крмне смјесе одликује висок квалитет и конкурентне цијене. Повећање потражње за концентратима је условило и проширење предузећа, те се 2010. године отворила фабрика за производњу сточне хране у Добрљину. Фабрика је модерно опремљена, капацитета око 10 000 т/год, а уведени су и HACCP и ISO9001:2008 стандарди.

Данас, предузеће посједује двије veleпродаје и девет малопродајних објеката на територији Републике Српске. Такође, имају сопствени возни парк који омогућава да на вријеме и у кратком року испоруче робу до свих партнера и малопродајама, а поред тога врше услужни превоз за трећа лица.

Осим наведеног, предузеће има и властити тржни центар који се налази у непосредној близини жељезничке станице у Новом Граду.

Адреса: Ракани бб, 79 229 Нови Град

Телефони: 052-768-444; 065 514 562

Веб адреса: www.comp-astor.com

E-mail адреса: info@comp-astor.com